

Process för ett samlat arbete mot välfärdsbrottslighet

Regional riskanalys 2026

RS250258

Innehållsförteckning

Introduktion	1
Bakgrund	1
En regional riskanalys	1
Syfte	2
Region Hallands definition av välfärdsbrottslighet	2
Disposition	3
 Välfärdsbrottslighet ur ett samhällsperspektiv	 4
Välfärdsbrottslighet i Sverige	4
Tillit och förtroende	6
Demografisk utveckling och befolkningens beroende av välfärdssystemen	8
Näringslivet och civilsamhällets roll	10
 Kartläggning av risker inom Region Hallands verksamheter	 12
Allmän förvaltningskunskap	12
Personalrelaterade risker	13
Avtal, upphandling och inköp	14
Bidrag och stöd	15
Förskrivning och intyg	16
 Slutord	 18

Introduktion

Bakgrund

Under 2024 inleddes ett arbete med att samordna, stärka och systematisera Region Hallands arbete med att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrottslighet i organisationen. Syftet med arbetet är att ta fram en regionövergripande struktur för hur Region Hallands arbete inom området ska se ut. Under hösten 2024 inkom en revisionsgranskning från Region Hallands revisorer.¹ Granskningen fokuserade på regionstyrelsens uppdrag utifrån uppsiktsplikten, och visade på brister i Region Hallands arbete med att förebygga, upptäcka och motverka välfärdsbrottslighet inom områdena styrning, organisation, riskanalys, kontroller och uppföljning. Denna granskning har varit en viktig del i att beskriva såväl regionstyrelsens som Region Hallands förmåga i arbetet mot välfärdsbrottslighet.

Under våren 2025 togs en nulägesbild fram där det drogs ett antal slutsatser för det vidare arbetet kring välfärdsbrottslighet i Region Halland.² De tre övergripande behovsområdena som framträdde särskilt var *tydlig och ändamålsenlig styrning och struktur, ökad kunskap* och *stärkt intern kontroll*. Utifrån dessa slutsatser fortsatte arbetet under hösten 2025 med att ta fram en handlingsplan för att omhänderta de behov som hade identifierats. Arbete utifrån fastslagen handlingsplan är nu pågående.

Redan när processen att samla Region Hallands arbete mot välfärdsbrott inleddes identifierades behovet att genomföra en fördjupad regional riskanalys för att synliggöra övergripande risker kopplade till välfärdsbrottslighet i hela regionens organisation. Det arbetet inleddes under våren 2026, och kommer redogöras för i denna rapport.

En regional riskanalys

Ett effektivt och ändamålsenligt arbete mot välfärdsbrottslighet bygger till stor del på att risker inventeras och analyseras i det förebyggande arbetet. Detta skapar förutsättningar för verksamheterna att vidta åtgärder och följa upp utvecklingen med utgångspunkt i väl avvägda prioriteringar. Dessa riskanalyser och uppföljningar utgör i förlängningen en grund för det fortsatta lärandet och ständiga förbättringar. För att genomföra en riskanalys som involverar hela organisationen och samtidigt

¹ Region Hallands revisorer, PwC. *Revisionsrapporten Granskning av regionens arbete med att förebygga, upptäcka och motverka välfärdsbrott* (RS241341-1). (2024).

² Region Halland. *Regionkontorets arbete mot välfärdsbrottslighet - Nulägesbild 2025* (RS250258-4). (2025).

inte gör anspråk på för stora resurser har regionen nyttjat den redan befintliga processen för intern kontroll.

Under hösten 2025 har samtliga nämnder och tillhörande förvaltningar i Region Halland genomfört sina ordinarie riskanalyser inom ramen för intern kontrollprocessen. Inför detta togs ett stödmaterial fram i syfte att bistå med underlag för att underlätta integreringen av perspektivet välfärdsbrottslighet i det ordinarie arbetet med riskanalyser, samt för att bistå i arbetet med att identifiera och bedöma risker utifrån respektive verksamhets ordinarie uppdrag.

Den regionala riskanalysen har tagits fram med utgångspunkt i samtliga nämnders riskanalyser. De risker som har bäring på området välfärdsbrottslighet har sammanställts och inkluderats i denna analys för att ge en regionövergripande beskrivning av identifierade risker.

Syfte

Den regionala riskanalysen syftar till att vara ett stöd i vidare prioriteringar och utveckling av arbetet mot välfärdsbrottslighet. Detta uppnås genom att begreppet välfärdsbrottslighet kontextualiseras utifrån Region Hallands förutsättningar, och genom att de regionövergripande riskerna beskrivs och analyseras utifrån såväl interna som externa omständigheter.

Region Hallands definition av välfärdsbrottslighet

Välfärdsbrottslighet är ett samlingsbegrepp för handlingar som innebär att offentligt finansierad verksamhet inom regionen uppsåtligen och otillbörligen utnyttjas och orsakar en felaktig fördelning av regionens resurser eller tjänster.

Det finns ingen vedertagen definition av begreppet välfärdsbrottslighet, och flera offentliga aktörer och utredningar har beskrivit begreppet utifrån olika kontexter. Utifrån Region Hallands roll som välfärdsaktör behöver definitionen omfamna hela det regionala uppdraget, och utgångspunkt har därför tagits i en vidare formulering.

Region Halland har ett brett och sammanhållet regionalt uppdrag som spänner över flera centrala samhällsfunktioner. Regionen ansvarar för att ge invånarna god hälso- och sjukvård samt tandvård, samtidigt som arbetet med regional utveckling drivs för att främja tillväxt, innovation och attraktiva livsmiljöer. Uppdraget omfattar även lokal och regional kollektivtrafik samt att bidra till ett hållbart samhälle – ekologiskt, socialt och ekonomiskt. För att lyckas krävs nära samarbete med bland annat kommuner, näringsliv, civilsamhälle, statliga myndigheter och akademi. Region Halland bär också viktiga demokratiuppdrag och ansvar för kultur, utbildning och turism, vilket sammantaget formar regionens roll som en allsidig välfärdsaktör med stor betydelse för Hallands långsiktiga utveckling och livskvalitet.

Region Hallands definition av välfärdsbrottslighet innebär att brott och oegentligheter som riktas direkt mot välfärdstjänster, exempelvis vård av olika slag, omfattas i definitionen. Men det gör också brott och oegentligheter som riktas mot övriga delar av Region Hallands verksamheter, såsom byggprojekt, tillväxtfrågor, upphandling etcetera.

Disposition

Analysen består av två delar. I den första delen, *Välfärdsbrottslighet ur ett samhällsperspektiv*, sätter vi välfärdsbrottslighet i en samhällskontext. Vi redovisar hur olika samhällstrender har bäring på välfärdsbrottslighet, med särskilt fokus på Hallands förutsättningar och utifrån Region Hallands kärnuppdrag.

I den andra delen, *Kartläggning av risker inom Region Hallands verksamheter*, går vi från ett samhällsperspektiv till ett verksamhetsperspektiv. Utifrån riskanalyser genomförda av Region Hallands nämnder och tillhörande förvaltningar identifierar vi vilka risker för välfärdsbrottslighet som är särskilt angelägna för regionen som helhet.

De fem identifierade riskområdena kompletteras med en särskild informationsruta som beskriver dels samhällstrender och identifierade förutsättningar för det enskilda riskområdet, dels rekommendationer för att förebygga risker relaterade till riskområdet. Samhällstrender och förutsättningar utgår från det som framgår av första delen, *Välfärdsbrottslighet ur ett samhällsperspektiv*. Rekommendationerna har tagits fram genom den regionala processen för ett samlat arbete mot välfärdsbrottslighet, och syftar till att ge en övergripande vägledning till regionens verksamheter i det vidare arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet.

Välfärdsbrottslighet ur ett samhällsperspektiv

Välfärdsbrottslighet i Sverige

Det svenska välfärdssamhället byggdes upp och stärktes med utgångspunkt i de förutsättningar utifrån god hälsa, ekonomisk trygghet och social trygghet som lagstiftaren avsåg att medborgarna i Sverige skulle ha. Under 1990-talets ekonomiska kris talades det alltmer om att stoppa det fusk som uppfattades förekomma och som drabbade det svenska välfärdssystemet negativt. Detta förhållningssätt stärktes under 2000-talet då en strängare syn på brott mot välfärdssystemet etablerades, och under 2010-talet började begreppet välfärdsbrott användas mer frekvent. Brott mot och utnyttjande av välfärdssystemet började granskas i högre utsträckning än tidigare, och som en konsekvens av det kunde problembilden tydligare beskrivas.

Under senare år har kopplingar mellan utnyttjande av välfärdssystemet och organiserad brottslighet synliggjorts i ökad utsträckning vilket bidrar till att välfärdsbrottsligheten idag betraktas som ett samhällsproblem som påverkar det demokratiska systemet på flera sätt. Konsekvenserna av välfärdsbrottsligheten blir dels en felaktig resursfördelning och försämrad kvalitet i välfärden, dels att förtroendet för verksamheter och välfärdssystemet riskerar att skadas. De som kan antas drabbas hårdast är de mest utsatta grupperna i samhället, som har större behov av att nyttja välfärdssystemets skyddsnät.

Välfärdsbrottslighet är ett samlingsbegrepp för olika typer av handlingar som i vissa fall är brottsliga i straffrättslig mening, men i andra fall utgör avtalsbrott eller rör sig i en gråzon. Det är inte en egen brottstyp och kan därför inte mätas genom den vanliga brottsstatistiken vilket gör att omfattning och kostnader är svårbedömda. Välfärdsbrottsligheten kan också ta sig uttryck i otillåten påverkan, som också i sin tur är ett samlingsbegrepp för olika typer av handlingar som ibland faller inom och ibland utanför ramarna för vad som är straffrättsligt brottsligt. Det har gjorts försök att sätta siffror på välfärdsbrottslighetens kostnader i Sverige, men för Region Hallands del finns det inga riktigt tillförlitliga uppgifter kring detta.

Att välfärdsbrott ändå förekommer i regionen är däremot en välgrundad uppfattning. En studie från Brottsförebyggande rådet (Brå) 2022 visar att felaktigheter och brott mot kommuner och regioner förekommer i alla större välfärdsområden, särskilt inom hemtjänst, personlig assistans, bland vårdgivare och genom föreningsbidrag. För regionernas del konstaterar även Brå att privat utförd primärvård och specialistvård är särskilt utsatta områden.³

Även Socialstyrelsen (2024) har i en kartläggning avseende hälso- och sjukvård och tandvård sett tecken på att välfärdsbrottsligheten ökar och att brottsuppläggen blivit

³ Angerbrandt, H., m.fl. *Välfärdsbrott mot kommuner och regioner - Fel och oegentligheter bland företag och föreningar*. (2022). Brottsförebyggande rådet rapport 2022:1.

mer avancerade över tid. Regionerna upptäcker välfärdsbrott i olika omfattning, där stora regioner med särskilda funktioner rapporterar en ökad omfattning av brottsligheten samtidigt som mindre regioner med andra förutsättningar inte rapporterar detta i samma utsträckning. Sammantaget visar utvecklingen enligt Socialstyrelsens kartläggning att även om bristen på kvantitativ data gör omfattningen svårbedömd är välfärdsbrottslighet riktad mot regionerna sannolikt betydande, ökande och till stor del dold.⁴

För att möta utvecklingen har det under de senaste åren skett flera förändringar av lagstiftningen, exempelvis för att göra det enklare att dela information mellan olika organisationer. Ändringar i kommunallagen (2017:725) från den 1 juli 2025 syftar till att skydda kommunal verksamhet mot välfärdsbrottslighet och korruption genom att tydliggöra vikten av en stark intern kontroll i kommuner och regioner. Förändringen innebär att kommuners och regioners ansvar att förebygga och upptäcka korruption, otillåten påverkan, bedrägerier, välfärdsbrottslighet och andra förtroendeskadliga ageranden har förtydligats. Regionstyrelsens uppsiktsplikt samt ansvar för den egna nämnden kvarstår, likväl som att nämndernas självständiga ansvar för en tillräcklig intern kontroll kvarstår.

En samtidig trend och intressekonflikt som syns mer under senare år handlar om det som ibland kallas ”onödig administration”. Detta handlar konkret om en uppfattning att vissa administrativa uppgifter inte skapar värde för kärnverksamheten, utan mest tar tid och resurser. Att minska administrativa uppgifter kan då ge en känsla av effektivisering och i vissa fall kan det vara riktigt, t.ex. i fråga om att minska dubbelarbete. Dock riskerar onyanserade beskrivningar av administrationens roll att åtgärder vidtas som försvagar den organisatoriska förmågan som krävs för att upprätthålla rättssäkerhet, transparens och kvalitet i verksamheterna. Offentlig förvaltning fungerar inte utan dokumentation, uppföljning och ordnade processer. På kort sikt kan nedskärningar uppfattas som attraktiva, men långsiktigt krävs medvetna prioriteringar för att bevara den allmänna förvaltningskunskapen, värna den offentliga institutionen och upprätthålla dess förtroende.

Samtidigt som det offentliga Sverige arbetar med dessa strukturer och prioriteringar finns också ett långtgående ansvar för organisationerna som arbetsgivare att skapa och förvalta en organisationskultur som klarar att bära strukturen och främjar de effekter som strukturen syftar till att uppnå. Kulturfrågorna blir särskilt viktiga när det kommer till att förebygga jäv, korruption och otillåten påverkan, där riskerna kan vara både externa och interna. Genom att stärka trygghet, tillit och samhörighet i organisationen kan sårbarheter hanteras och riskerna för interna oegentligheter

⁴ Socialstyrelsen. *Välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvård och tandvård*. (2024)

förebyggas. En god arbetsmiljö i detta sammanhang fungerar alltså brottsförebyggande och är ett ansvar för både arbetsgivare och medarbetare.⁵

Tillit och förtroende

De incitament som oftast nämns för att förebygga välfärdsbrottslighet är av naturliga skäl framför allt av ekonomisk natur. Men, att säkerställa en rättssäker och effektiv användning av offentliga medel handlar också om att värna tilliten i samhället och förtroendet för samhällets institutioner.

Forskning visar att tillit är en avgörande faktor för välbefinnande, då samhällen där människor litar på varandra har särskilt goda förutsättningar för ekonomiska och sociala samarbeten. Tillit beskrivs därför ofta som ett ”samhällets smörjmedel”, som minskar behovet av kostsamma kontrollfunktioner och i stället möjliggör effektiva och gynnsamma utbyten för individer och företag. Samhällen med hög social tillit har i regel välfungerande politiska institutioner och framför allt låg korruption⁶, varför tillit är särskilt intressant att belysa utifrån ett välfärdsbrottslighetsperspektiv.

Vid en global utblick ser vi att Sverige är ett land med hög mellanmännisklig tillit. Drygt 60 procent av invånarna uppger att det går att lita på de flesta andra människor, vilket är den femte högsta nivån i världen efter Kina, Finland, Norge och Danmark.⁷ Sverige är även ett av de länder i världen med lägst korruptionsnivåer. Enligt Transparency Internationals korruptionsindex har Sverige de sjätte lägsta korruptionsnivåerna i världen, bakom de nordiska grannländerna, Nya Zeeland och Singapore. Även om korruptionsnivåerna bedöms vara relativt låga i landet syns emellertid en oroväckande utveckling, då Sverige tappat 9 poäng på rankingen de senaste 10 åren.⁸

Studerar vi resultaten från SCB:s medborgarundersökning får vi en bild av hur tilliten ser ut på regional nivå. 67 procent av invånarna i Halland instämmer då ”bra” eller ”mycket bra” i påståendet att det allmänt sett går att lita på andra människor. Det är den femte högsta nivån bland Sveriges regioner och högre än riksgenomsnittet på 63 procent.⁹

⁵ BRÅ. *Möjliggörare för kriminella nätverk*. (2024). https://bra.se/download/18.3ad2ec4c19329a0a7e599c1/1732088255882/2024_2_Mojliggorare-for-kriminella-natverk.pdf

⁶ B. Rothstein & S. Holmberg. *Social tillit i höglitaret Sverige*. (SOM-institutets temaserie, 2022).

⁷ Integrated Values Surveys– med bearbetning av Our World in Data. *Trust in others – Integrated Values Surveys* [dataset]. (2024). <https://ourworldindata.org/trust> (hämtad 2026-03-09).

⁸ Transparency International. *CPI2025: Sverige kvar på lägsta nivå*. [Hemsida]. (hämtad 2026-03-17)

⁹ SCB. *Allmänt sett, tycker du man kan lita på andra människor?* [Dataset]. (2025). https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_ME_ME0003_ME0003M/MedborgTillit/table/tableVieWLayout1/ (hämtad 2026-03-09).

Att Hallands invånare uppvisar en hög grad av tillit har sannolikt ett samband med att länet har en förhållandevis välmående befolkning. Studier visar nämligen att tillit har ett positivt samband med socioekonomiska faktorer såsom utbildningsnivåer, hälsa och inkomster.¹⁰ Men givet att det i Halland, liksom i riket som helhet, finns stora socioekonomiska skillnader, kan vi utgå från att tilliten också skiljer sig mellan grupper.

Varför vissa länder har en högre tillit än andra är en omdebatterad och komplex fråga inom forskningsvärlden. Tydligt är att samhällets politiska institutioner tycks spela en viktig roll för tilliten i samhället. Länder med låga nivåer av korruption har generellt högre tillitsnivåer, och studier visar att individer som har förtroende för samhällets institutioner generellt också har tillit till andra människor.

Förtroendet för samhällsinstitutioner varierar mellan olika aktörer. På nationell nivå är förtroendet högt för polisen, universitet, högskolor och sjukvården, men lägre för exempelvis politiska partier, bankerna, riksdagen och regeringen.¹¹ Det finns inte en samlad indikator som visar hur förtroendet för Region Halland står ut jämfört med andra aktörer, men vissa källor kan ge oss en fingervisning. I SKR:s hälso- och sjukvårdsbarometer uppger 71 procent av invånarna i Halland att de har förtroende för hälso- och sjukvården i regionen, vilket är den fjärde högsta nivån i landet och högre än riksgenomsnittet på 63 procent.¹²

I tidigare nämnda medborgarundersökning från SCB får respondenterna också svara på i vilken utsträckning de uppfattar att det förekommer korruption i sin boendekommun. Även om frågan riktar sig mot kommunernas verksamheter kan den ändå ge oss en viss uppfattning om befolkningens syn på förekomsten av korruption i offentliga verksamheter. Knappt hälften av hallänningarna upplever att sin boendekommun är fri från korruption, vilket placerar Halland på den sjätte högsta nivån i landet och ovanför riksgenomsnittet.¹³¹⁴

Sammantaget är arbetet med att förebygga välfärdsbrottslighet inte bara en fråga om ekonomi, utan också en förtroendefråga. Kvaliteten på offentliga institutioner spelar stor roll för tilliten i samhället och det är därför troligt att en region kan bidra till att upprätthålla de höga tillitsnivåer som råder i samhället. Kan invånarna lita på att en region inte mottar mutor för att skynda på vårdförlopp, inte upphandlar brottsliga

¹⁰ B. Rothstein & S. Holmberg. Social tillit i höglärlanlandet Sverige.

¹¹ Medieakademin. *Förtroendebarmetern 2026*. (2026).

¹² SKR. *Hälso- och sjukvårdsbarmetern 2025*. (2026).

¹³ De har svarat "bra" eller "mycket bra" på påståendet *Upplever du att kommunens verksamheter är fria från korruption?*

¹⁴ SCB. *Upplever du att kommunens verksamheter är fria från korruption?* [Dataset]. (2025). https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_ME_ME0003_ME0003M/MedborgFortArb/table/tableViewLayout1/ (hämtad 2026-03-09).

byggbolag, eller på annat sätt använder skattemedel på otillbörligt sätt, har det sannolikt en tillitsfrämjande effekt. Med redan höga tillitsnivåer i ett av världens mest utpräglade ”höglitaländer” har Halland ett gott utgångsläge i sammanhanget.

Demografisk utveckling och befolkningens beroende av välfärdssystemen

För att förstå riskerna för välfärdsbrottslighet i en region behöver vi också veta de demografiska förutsättningarna. Efterfrågan på välfärdstjänster styrs nämligen i huvudsak av befolkningsunderlaget. Det samlade vårdbehovet, antalet kollektivtrafikresenärer och besökare på kulturevenemang påverkas dels av hur många invånare regionen har, dels hur ålderssammansättningen ser ut.

Ur detta perspektiv är Halland en region där efterfrågan på regionens tjänster ökat kraftigt över tid. Med över 70 000 nya hallänningar sedan millennieskiftet är Halland en av landets snabbast växande regioner. Liksom övriga landet påverkas också Halland av trenden som innebär att befolkningen får en allt äldre sammansättning. En förklaring till detta är att vi lever längre, men framför allt beror det på att stora födelsekohorter, såsom 40-talisterna, nu går in i en mer vårdintensiv ålder.

De senaste åren har Halland, liksom landet som helhet, gått in i en period med svagare tillväxt. Men även om befolkningen inte ökar i samma takt som tidigare fortsätter Halland alltjämt vara en av landets mest snabbväxande regioner. Blickar vi framåt väntas befolkningen öka med ungefär 7 500 personer fram till år 2035. Delar vi upp utvecklingen för olika åldersgrupper framkommer att det framför allt är de äldre åldersgrupperna som bidrar till tillväxten. För unga (0 – 19 år) prognostiseras en minskning med 8 300 personer, för personer i arbetsför ålder (20 – 64 år) en ökning med 1 700 personer och för äldre (65+ år) en ökning med 14 100 personer. Inom den sistnämnda gruppen är tillväxten störst bland den vårdintensiva kategorin äldre-äldre (80+ år) med en förväntad ökning på 8 400 personer.¹⁵

Den demografiska utvecklingen i Halland är i grunden positiv. Att befolkningsunderlaget växer innebär en ökad köp- och skattekraft, samtidigt som det visar att Halland fortsätter vara en attraktiv boenderegion. Att vi lever allt längre är i sin tur ett uttryck för en positiv samhällsutveckling och en förbättrad folkhälsa. Men de demografiska förändringarna innebär också att den totala försörjningsbördan i samhället ökar, vilket innebär ett ökat tryck på regionens verksamheter. Detta betyder inte per automatik att välfärdsbrottsligheten kommer öka, men i takt med att verksamheter växer och förändras ökar ofta antalet aktörer och transaktioner, samtidigt som systemen blir mer komplexa. Oavsett om det handlar om att öka personalstyrkan, utöka produktionen, digitalisera verksamheten

¹⁵ Region Halland. *Hallands demografi 2000 – 2040*. [Webbrapport]. 2025. <https://regionhalland.quarto.pub/hallands-demografi-2000-2040/> (hämtad 2026-03-18)

eller ställa om till nya mer effektiva arbetssätt, är det viktigt att utvecklingen av en verksamhet sker på ett sätt som förebygger oegentligheter.

För att förstå hur behovet av välfärdstjänster ser ut i regionen är det också viktigt att belysa befolkningens socioekonomiska förutsättningar. Generellt hamnar Halland ofta högt i mätningar som förknippas med socioekonomi och flera indikatorer vittnar om att Halland har ett jämförelsevis gott hälsoläge jämfört med andra regioner: befolkningens självskattade hälsa är bättre i Halland än i riket, medellivslängden är den högsta i landet för både kvinnor och män, och andelen invånare som upplever allvarlig psykisk påfrestning är lägre än i övriga landet.¹⁶

Hur invånarna mår påverkar inte bara efterfrågan på vård, utan också beroendet av ersättningar relaterade till detta. Utifrån ett välfärdsbrottsperspektiv är det därför särskilt intressant att studera hur bidragssystemen används, då en stor volym ersättningar potentiellt kan skapa ytor för felaktigheter. Även om regionen inte är ansvarig för att bevilja och betala ut förmåner samt ersättningar, har regionen en viktig roll i systemet som vårdgivare, genom de medicinska bedömningar och intyganden som görs i hälso- och sjukvården och som ofta ligger till grund för besluten.

En indikator som ger en bild av både befolkningens hälsoläge och användningen av välfärdssystemen är ohälsotalet, som beskriver det genomsnittliga antalet dagar per person som har betalats ut från Försäkringskassan.¹⁷ När vi studerar denna indikator ser vi att Halland har rikets fjärde lägsta ohälsotal¹⁸, vilket indikerar att det goda hälsoläget i Halland också återspeglas i en låg användning av bidragssystemen jämfört med övriga landet. Även inom andra indikatorer har Halland ett bättre utgångsläge än riksgenomsnittet, exempelvis när det gäller andelen som är försörjda av sociala ersättningar och bidrag.¹⁹

Sammantaget har Halland jämförelsevis goda förutsättningar att hantera en ökad försörjningsbörda i samhället. Befolkningen blir visserligen äldre vilket innebär att det totala vårdbehovet ökat, men till skillnad från de flesta andra regioner har Halland ett positivt tillskott i befolkning i arbetsför ålder. Tillsammans med ett gott

¹⁶ Region Halland. *Grafbiblioteket*. [Webbrapport]. <https://regionhalland.shinyapps.io/grafbiblioteket/> (hämtad 2026-03-18).

¹⁷ Täljaren består av antalet summerade nettodagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, sjukersättning, aktivitetsersättning och rehabiliteringsersättning under året. Nämnaren är den folkbokförda befolkningen sista december i åldern 20–64 år.

¹⁸ Kolada. *Ohälsotal, dagar*. [Databas]. <https://kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpi=66370&years=30202,30201,30200&municipals=27493,27494,27495,27496,27497,27498,27499,27500,27501,27502,27503,27504,27505,27506,27507,27508,27509,27510,27511,27512,27513&rows=municipal,kpi&visualization=&focus=27503> (hämtad 2026-03-18)

¹⁹ Region Halland. *Grafbiblioteket*. [Webbrapport]. <https://regionhalland.shinyapps.io/grafbiblioteket/> (hämtad 2026-03-18).

hälsoläge och ett relativt lågt bidragsberoende bidrar detta till att stävja en ökad press på välfärdssystemen.

Men även om Halland har ett gott utgångsläge är det viktigt att betona att det i Halland, liksom i riket, finns stora skillnader mellan grupper. Som ett fåtal exempel är hälsan generellt sämre bland lågutbildade, arbetslösheten högre bland utomeuropeiskt födda och män har generellt högre löner än kvinnor. De socioekonomiska skillnaderna har också en geografisk dimension. Generellt har delar av Hallands mer avlägsna landsbygd större socioekonomiska utmaningar än områden närmare de större städerna och kusten. Det finns också bostadsområden inom länets större tätorter med mycket stora socioekonomiska utmaningar.²⁰ Dessa skillnader är viktiga att beakta även utifrån ett välfärdsbrottsperspektiv, inte minst eftersom det ofta är de grupper med störst behov av välfärdstjänster som drabbas hårdast när skattemedel används på ett otillbörligt sätt.

Näringslivet och civilsamhällets roll

Sveriges välfärdssystem är ett komplext nätverk av aktörer. Offentliga verksamheter har huvudansvaret, men även företag och idéburna organisationer är utförare av välfärdstjänster. Därtill köper offentliga verksamheter in en stor mängd produkter och tjänster från näringslivet. Det betyder att mycket skattemedel går till den privata sektorn vilket ställer höga krav på uppföljning för att säkerställa att skattemedel används på rätt sätt.

I vilken utsträckning privata aktörer deltar som utförare av välfärdstjänster i en region är beroende av politiska regleringar och hur den lokala marknaden ser ut. Region Halland är en av de regioner som har högst andel av sin kärnverksamhet utförd av privata aktörer. I förhållande till de totala kostnaderna har Region Halland landets näst högsta andel privata inköp efter Region Skåne. Köpen från privata aktörer är särskilt koncentrerade till hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken.^{21,22} Utifrån detta sammanhang finns särskilda skäl för att arbeta målmedvetet och proaktivt med regionens upphandlingar och avtalsskrivningar för att skapa de bästa förutsättningarna för ett ändamålsenligt och hållbart välfärdssystem.

Inom kulturområdet och regional utveckling står näringslivet för en mindre del av utförandet av kärnverksamheten. Men inom dessa två politikområden är privata aktörer oftare en stödmottagare snarare än en utförare. Inom ramen för det

²⁰ Region Halland. *En hållbar och attraktiv region*. [Webbrapport]. <https://regionhalland.quarto.pub/halland/> (hämtad 2026-03-18)

²¹ SCB. *Regionernas bruttokostnader inom olika verksamhetsområden* [Dataset]. (2024). https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_OE_OE0107_OE0107D/KostnDRLT/ (hämtad 2026-03-27).

²² SCB. *Regionernas inköp från privata företag/vårdgivare* [Dataset]. (2024). *Regionernas köp och försäljning av verksamhet efter verksamhetsområde. År 2012 - 2024. PxWeb* (hämtad 2026-03-27).

regionala utvecklingsuppdraget, som i sin kärna handlar om att främja hållbar tillväxt inom territoriet Hallands län, stöttar Region Halland näringslivet på olika sätt genom direkta företagsstöd, projektutlysningar och fördelning av EU-medel. Även här är det med andra ord ett stort flöde av skattemedel till privat sektor.

Inom vissa branscher är riskerna för brottslighet större, och välfärdsbranscherna är särskilt utsatta till följd av de stora mängder offentliga medel som är i omlopp. Utifrån ett regionalt perspektiv rör det sig särskilt om köp från privata vårdgivare, där vanliga brottsupplägg enligt Brå är felaktig fakturering, överfakturering eller felaktig registrering (exempelvis kopplat till läkemedelsförskrivningar).²³ Utöver välfärdsbranscher lyfts ofta banker och finansinstitut, fastighetssektorn, finansmarknaden och byggsektorn som särskilt sårbara för brottslighet.²⁴ För Region Halland kan det i sammanhanget vara särskilt viktigt att vara uppmärksam på riskerna inom byggsektorn, då regionen står inför ett omfattande utvecklingsarbete av sina sjukhusområden. Långa kedjor av underentreprenörer, tidsbegränsade projekt, svårigheter att kontrollera vem som faktiskt utför arbetet och stora kontantflöden gör byggsektorn särskilt sårbar för oegentligheter.

En annan viktig aktör i sammanhanget är civilsamhället och den idéburna sektorn. Som tidigare diskuterat är tillit av stor betydelse i ett samhälle, och här har civilsamhället en viktig roll i att bygga socialt kapital och främja demokratiska värden. Civilsamhällets organisationer kompletterar dessutom regionens utbud på flera sätt, exempelvis genom patientföreningar, kvinnojourer, bildningsförbund och andra intresseorganisationer. Samverkan med civilsamhället stärker därför regionens verksamheter inom hälso- och sjukvård, regional utveckling och kultur.

Liksom näringslivet är civilsamhällets organisationer också en stödmottagare, framför allt inom regional utveckling och kulturområdet. Felaktigheter förekommer även vid utbetalningar av föreningsbidrag, vilket innebär att samma krav på uppföljning och kontroll som gäller för näringslivet också är relevanta för civilsamhället, för att säkerställa att skattemedel används på rätt sätt och i enlighet med Region Hallands mål.

²³ BRÅ. *Välfärdsbrott mot kommuner och regioner*. (2022). <https://bra.se/download/18.366598ab19270941a1c3b2b/1729259835797/2022%201%20Valf%C3%A4rdsbrottslighet%20mot%20kommuner%20och%20regioner.pdf>

²⁴ Ekobrottsmyndigheten. *Ekonomisk brottslighet – Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025*. (2025). [Ekonomisk brottslighet Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025](#)

Kartläggning av risker inom Region Hallands verksamheter

Utifrån de riskanalyser som har genomförts i Region Halland inför 2026 visar en samlad genomgång på en komplex och bred exponering för välfärdsbrottslighet. Riskbilden präglas av stora ekonomiska flöden, många externa aktörer och betydande interna beroenden. Dessa faktorer skapar en miljö där både avsiktliga oegentligheter och oavsiktliga fel kan få långtgående konsekvenser, inte minst för tilliten till regionens verksamhet. Flera av de identifierade riskerna utgör strukturella svagheter som möjliggör att brott och oegentligheter kan förekomma och förbli upptäckta.

Övergripande framträder ett antal gemensamma mönster. Bristande kontroll och begränsad uppföljning återkommer i flera riskområden, särskilt inom avtalshantering, upphandling, bidragshantering och fakturahantering. Regionen är beroende av komplexa leverantörskedjor, där kontrollen över underleverantörer ofta är svag. Därtill finns en övergripande variation i kunskapsnivå och följsamhet till regelverk som LOU, vilket ökar sårbarheten för överfakturering, otillåten påverkan eller korruption. Även brister i diarieföring, dokumentation och digital mognad är tydliga riskfaktorer som skapar utrymme för manipulation och minskar spårbarheten i beslutsprocesser. Diarieföring och dokumentation kan med fördel ses som en del av ett större utvecklingsbehov som handlar om den allmänna förvaltningskunskapen i organisationen där även den interna kontrollen ingår.

Sammantaget visar materialet att de största riskerna uppstår i situationer där pengar lämnar organisationen, där kontrollen är komplex och där många aktörer är inblandade. Dokumentationsbrister och låg digital mognad förstärker dessa risker ytterligare, liksom begränsad insyn i leverantörskedjan. Region Halland har därmed flera betydande sårbarheter som kräver ett strukturerat och långsiktigt arbete.

Allmän förvaltningskunskap

Av underlaget framgår att risker finns att diarieföring, dokumentation och informationshantering inte sköts på ett riktigt sätt. I tidigare revisionsgranskning har även regionens arbete med risker samt kontroller och uppföljning av dessa identifierats som område där brister finns. Likaså pekade regionkontorets nulägesbild på behovet av att stärka den interna kontrollen. Sammantaget kan detta betraktas som ett övergripande behov av att stärka den offentliga förvaltningen.

När den allmänna kunskapen kring, och förutsättningarna för, god offentlig förvaltning brister eller inte efterlevs skapas betydande sårbarheter i en offentlig organisation. Brister i grundläggande moment som diarieföring, dokumentation, hantering av avtal, uppföljning och regelverkstillämpning öppnar upp för brott mot välfärdssystemen såväl som oavsiktliga eller avsiktliga fel och oegentligheter. Avsaknad av strukturerade arbetssätt och svag intern kontroll innebär att beslut och

processer blir mindre spårbara, vilket försvårar upptäckten av manipulation, överträdelser av regelverk och felaktig eller ineffektiv resursanvändning. När dokumentation och diarieföring brister försvagas också rättssäkerheten. Det blir svårare att följa beslutsvägar, utkräva ansvar och säkerställa att ärenden handläggs korrekt. Detta minskar transparensen både internt och externt, och kan undergräva förtroendet för organisationen. Då den allmänna förvaltningskunskapen utgör grunden för intern kontroll bidrar sådana brister till ett större strukturellt utvecklingsbehov.

Sammantaget ökar risken för felaktiga utbetalningar, otillåten påverkan, korruption och ineffektiva eller godtyckliga processer vid bristande efterlevnad av grundläggande administrativa krav.

Samhällstrender och identifierade förutsättningar avseende allmän förvaltningskunskap

- Mellanmänsklig tillit och förtroendet för offentliga institutioner är generellt hög i Halland.
- Tillit till samhällsinstitutioner och låg korruption är viktiga förutsättningar för ett välfungerande välfärdssamhälle.
- En nedvärdering av administrationens roll riskerar att försvaga den interna kontroll som krävs för rättssäkerhet, transparens och kvalitet i verksamheterna.

Rekommendationer för att förbygga risker med bristande förvaltningskunskap

- Öka kunskap och medvetenheten bland chefer och medarbetare kring betydelsen och innebörden av offentlig förvaltning genom regelbunden utbildning för både ny och befintlig personal.
- Se över vilken administrativ förmåga som krävs i förvaltningar och verksamheter.
- Öka följsamhet till beslutade riktlinjer och processer, exempelvis avseende diarieföring, arkivhantering och intern kontroll.

Personalrelaterade risker

Otillåtna bisysslor, jäv och brister i rekryteringsprocesser är exempel på risker relaterade till egen personal och kan utgöra centrala interna sårbarheter. Regelverk finns, men efterlevnaden är varierande och statistik saknas ofta på övergripande nivå. Dessa faktorer kan leda till att individer med egenintressen får inflytande över upphandlingar, beslut eller resursfördelning, vilket i sin tur kan möjliggöra välfärdsbrott. Brister i organisationskulturen är ofta en grundorsak till att oegentligheter kan fortgå över tid. I dessa miljöer minskar benägenheten att rapportera avvikelser, och granskning och dokumentation riskerar att ses som mindre viktigt.

En god organisationskultur fungerar däremot förebyggande mot jäv, korruption och andra oegentligheter. I en miljö där öppenhet, transparens och ansvarstagande är norm minskar utrymmet för att enskilda individer ska kunna agera utifrån dolda egenintressen. Tydliga värdegrundsbaserade förväntningar på beteenden, kombinerat med ett klimat där medarbetare vågar lyfta avvikelser och misstankar utan rädsla för repressalier, skapar en mer robust struktur mot otillbörlig påverkan. När ledningen aktivt föregår med gott exempel och kommunicerar betydelsen av integritet och saklighet stärks också förtroendet internt och barriärerna mot välfärdsbrottslighet blir högre.

Samhällstrender och identifierade förutsättningar avseende personalrelaterade risker

- Den äldre delen av befolkningen växer snabbare än vad arbetskraften tillförs arbetsmarknaden, vilket kan göra det svårare att rekrytera kvalificerad och lämplig personal.
- Att motverka jäv och korruption är centralt för att bevara ett högt förtroende för regionens verksamheter.
- Genom att stärka organisationskulturen i form av trygghet, tillit och samhörighet kan sårbarheter hanteras och riskerna för interna oegentligheter förebyggas.

Rekommendationer för att förebygga personalrelaterade risker

- Öka medvetenheten bland chefer och medarbetare kring personalrelaterad välfärdsbrottslighet genom kunskapsspridning och dialog utifrån arbetsplatsens förutsättningar.
- Skapa en kultur och en god arbetsmiljö där medarbetare känner sig trygga att rapportera avvikelser, fel och brister som ett led i ett kontinuerligt förbättringsarbete.
- Stärka kunskapen hos chefer avseende rekryteringsprocessen i allmänhet, och vikten av adekvat referenstagning vid rekrytering i synnerhet.
- Öka följsamhet till beslutade riktlinjer och processer, exempelvis avseende bisysslor och rekryteringsförfarande, samt skapa förutsättningar för chefer att systematiskt och enkelt följa upp dessa moment på ett likvärdigt sätt i hela regionen.

Avtal, upphandling och inköp

Ett av de mest omfattande och kritiska riskområdena som identifierats rör avtal, upphandling och inköp. Här finns en uttalad risk att avtal inte följs, inte är kända i verksamheten eller att inköp görs utanför ramavtal. Kontroll av underleverantörer riskerar att vara otillräcklig inom riskbranscher och brister har tidigare pekats ut

gällande tillämpningen av LOU. Tillsammans skapar detta en miljö där överdebitering, bluffakturor och otillbörliga villkor kan uppstå, vilket gör området centralt i arbetet mot välfärdsbrottslighet.

Fakturahantering och attestering är också en ingång för oegentligheter där riskerna inkluderar bristande kontroll av fakturor, varierande kompetens hos beställare samt att fakturor inte alltid matchas mot avtal. Denna typ av sårbarhet är välkänd i offentlig sektor och kan utnyttjas för systematiska upplägg eller rena bluffakturor. Även här spelar avtalstrohet och dokumentation en central roll.

I regionkontorets nulägesbild identifierades behov av att arbeta fokuserat med stärkt leverantörskontroll, säkrade utbetalningsflöden och fakturahantering, varför arbetsgrupper formerats under 2026. Behoven som synliggörs i riskanalyserna linjerar väl med de behov som identifierades i nulägesbilden. Detta förstärker än mer vikten av att arbeta vidare med frågorna gemensamt, systematiskt och långsiktigt.

Samhällstrender och identifierade förutsättningar avseende avtal, upphandling och inköp

- Näringslivet är en stor producent av välfärdstjänster.
- Region Halland är en av de regioner som har högst andel av sin kärnverksamhet utförd av privata utförare.
- Flera stora investeringar planeras i närtid, bl.a. omfattande byggprojekt och tåginvesteringar.

Rekommendationer för att förebygga risker kring avtal, upphandling och inköp

- Öka medvetenheten bland chefer och medarbetare kring välfärdsbrottslighet vid inköp och upphandling genom kunskapsspridning och dialog utifrån arbetsplatsens förutsättningar.
- Se över och arbeta med ständiga förbättringar av leverantörskontroller, inkl. underleverantörer samt i anbudsfasen, utifrån den egna verksamhetens förutsättningar och uppdrag.
- Öka följsamhet till beslutade riktlinjer och processer, exempelvis avseende direktupphandling.

Bidrag och stöd

Ett annat tydligt riskområde utgörs av bidrag och stöd, såsom kulturstöd och verksamhetsstöd. Granskningar har visat på brister i både handläggning och uppföljning, särskilt när det gäller långsiktiga verksamhetsstöd där summorna är stora men återkopplingen begränsad. Eftersom felaktiga utbetalningar är en typisk mekanism i välfärdsbrottslighet innebär detta ett direkt exponerat riskområde.

Avsaknad av systematisk uppföljning och kontroll gör att felaktig användning av medel riskerar att förbli oupptäckt.

Riskerna med utbetalningar av bidrag och stöd har även uppmärksammats i den övergripande revisionsgranskningen som gjordes under 2024.²⁵ Bland annat gjordes bedömningen att kontrollaktiviteterna för regionala bidrag brister och likaså dokumentationen kring dessa. Under 2025 har det pågått arbete inom regional utveckling för att stärka processen för handläggning och uppföljning av projektbidrag och verksamhetsstöd. Detta arbete är viktigt för att förebygga risker på området, och berör exempelvis även regionens verksamheter inom kultur och skola samt regiongemensam service.

Samhällstrender och identifierade förutsättningar avseende bidrag och stöd

- Finansiering av projekt, företagsstöd, verksamhetsstöd och föreningsbidrag är centrala verktyg i genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och kulturpolitiken.
- Utöver att vara genomförare av välfärdstjänster, kan näringslivet också vara stödmottagare.
- Näringslivsfrämjande organisationer är både samverkanspartners och stödmottagare i det regionala utvecklingsuppdraget.
- CIVILSAMHÄLLET är en viktig samverkanspart som kompletterar regionens verksamheter på olika sätt, samt är också stödmottagare.

Rekommendationer för att förebygga risker kring bidrag och stöd

- Säkerställ kunskap hos chefer och medarbetare om tillämpning av strukturerad handlägningsprocess utifrån grundläggande principer för offentlig förvaltning.
- För att säkra rättssäkerhet och opartiskhet i bedömningar samt minska risk för felaktigheter bör minst två personer delta vid handläggning av ärendet (s.k. fyrögonprincipen).
- Säkerställ kunskap om och följsamhet till riktlinjer och regelverk avseende dokumentation och diarieföring i handlägningsprocesser.
- Säkerställ regelbunden uppföljning av beslutade insatser och verka för god insyn i stödmottagarens verksamhet i syfte att förebygga fel och oegentligheter.

Förskrivning och intyg

Läkemedel och hjälpmedel är ytterligare ett område med tydlig koppling till både interna och externa oegentligheter. Här finns risker för felaktiga beställningar och

²⁵ Region Hallands revisorer, PwC. Revisionsrapporten Granskning av regionens arbete med att förebygga, upptäcka och motverka välfärdsbrott (RS241341-1). (2024).

medicinska bedömningar, samt förskrivning och att läkemedel hamnar i orätta händer. Felaktiga eller överdrivna förskrivningar, liksom intyg som inte speglar individens faktiska behov eller hälsotillstånd, kan användas för att få tillgång till läkemedel, ersättningar eller andra förmåner man annars inte har rätt till. Brister i kontrollrutiner kan göra det lättare för sådana avvikelser att passera obemärkt.

Det finns också risker kopplade till intern hantering, där personer med behörighet att skriva ut läkemedel eller utfärda intyg kan påverkas på ett otillbörligt sätt eller medvetet avvika från gällande regelverk. I verksamheter där uppföljning och kontroll inte är tillräckligt starka kan sådana oegentligheter pågå över tid och leda till betydande ekonomiska och kvalitativa konsekvenser för både organisation och samhälle.

I samband med den övergripande revisionsgranskningen under 2024 genomförde revisionen även en förstudie avseende läkemedelsförskrivning i Region Halland. Förstudien visade att det finns etablerade rutiner och riktlinjer för läkemedelshantering samtidigt som nya arbetssätt införts. Nuvarande lagstiftning utgör hinder för vidtagande av vissa ändamålsenliga åtgärder vid oegentlig förskrivning så som indragning av arbetsplatskoder som felaktigt kan nyttjas för att förskriva läkemedel inom förmånen. Ytterligare hinder är begränsad tillgång till tekniska system som kan vara ett stöd för att upptäcka potentiell välfärdsbrottslighet.

Samhällstrender och identifierade förutsättningar avseende förskrivning och intyg

- Hallands befolkning har ett relativt gott hälsoläge
- Bidrags- och ersättningsberoendet i befolkningen är relativt lågt, men skillnaderna är stora mellan grupper och inom regionen
- Regionen har en viktig roll i systemet som vårdgivare även i relation till andra välfärdstjänster, bland annat genom medicinska bedömningar och intyg

Rekommendationer för att förebygga risker kring förskrivning och intyg

- Öka medvetenheten bland chefer och medarbetare kring välfärdsbrottslighet relaterat till förskrivning och intyg genom kunskapsspridning och dialog utifrån arbetsplatsens förutsättningar.
- Se över kontrollmiljön kring förskrivningar för att stärka kontroller utifrån bedömda risker och verksamhetens förutsättningar, t.ex. avseende arbetsplatskoder, läkemedelsförmåner och transaktioner från apotek.

Slutord

Riskenanalysen visar att Region Hallands exponering mot risk för välfärdsbrott är bred, och att sårbarheter ofta uppstår där stora ekonomiska flöden möter komplexitet, många aktörer och begränsad insyn. Detta sker exempelvis i upphandlingar, leverantörskedjor, utbetalningar samt i brister kring dokumentation och informationshantering. I dessa miljöer kan både avsiktliga oegentligheter och oavsiktliga fel få stora konsekvenser – inte bara ekonomiskt, utan också för kvaliteten i verksamheten och för invånarnas förtroende för Region Halland.

Arbetet som bedrivs mot välfärdsbrottslighet behöver kunna bedrivas både proaktivt och reaktivt. De proaktiva åtgärderna och långsiktiga effekterna uppnås framför allt genom att systematiskt arbeta med åtgärder som minskar Region Hallands sårbarheter innan dessa sårbarheter utnyttjas. Det handlar exempelvis om tydliga processer, spårbar dokumentation, genomtänkta kontroller och en organisation som har kunskap om risker och agerar tidigt för att förebygga dessa. De reaktiva insatserna – att upptäcka, utreda och hantera avvikelser – är nödvändiga för att stoppa pågående oegentligheter och markera att regelverk och avtal gäller.

Framgång i det fortsatta arbetet förutsätter därför ett helhetsgrepp där styrning, kultur och kontroll hänger samman. Särskilt viktiga framgångsfaktorer är en tydlig och uthållig styrning och ledning, systematiska gemensamma arbetssätt och roller, stärkt allmän förvaltningskunskap, systematisk uppföljning av avtal och utbetalningar, förmåga att göra riskbaserade prioriteringar samt en organisationskultur som främjar transparens och gör det lätt att rapportera avvikelser. Med dessa byggstenar kan Region Halland både minska risken för att välfärdsbrottslighet uppstår och öka förmågan att upptäcka och hantera den – och därigenom värna tilliten till välfärden, demokratiuppdraget och Region Halland som samhällsinstitution.

William Reinler

William.Reinler@regionhalland.se

Katrin Håkansson

Katrin.Hakansson@regionhalland.se

Anton Gardelin

Anton.Gardelin@regionhalland.se

RS250258

Region Halland

Box 517, 301 80 Halmstad

regionen@regionhalland.se

regionhalland.se